

Fremsat den 26. marts 2020 af justitsministeren (Nick Hækkerup)

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven

(Skærpet straf for lovovertrædelser med baggrund i eller sammenhæng med covid-19)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 976 af 17. september 2019, som ændret ved lov nr. 1425 af 17. december 2019, lov nr. 1426 af 17. december 2019 og § 3 i lov nr. 1563 af 27. december 2019, foretages følgende ændring:

1. Efter § 81 c indsættes:

»§ 81 d. Den straf, der er foreskrevet i denne lovs § 119, § 161, § 163, § 172, jf. § 171, stk. 1, § 263 a, § 285, stk. 1, jf. §§ 276, 276 a, 278, 279, 279 a, 280, 281, 282 og 283, § 286, stk. 1, jf. §§ 276, 276 a, 278, 279, 279 a, 280, 281, 282 og 283, § 287, stk. 1, jf. §§ 276, 276 a, 278, 279, 279 a, 280, 281, 282 og § 283, samt §§ 288-290, 290 a, 293, 300 a, 301 og 303 kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelser har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.

Stk. 2. Har en af de i stk. 1 nævnte lovovertrædelser fundet sted under sådanne omstændigheder, at der uberettiget er opnået eller søgt opnået lån, kredit, støtte, tilskud eller lig-

nende kompensation fra hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien, kan straffen forhøjes således, at den bliver fire gange så høj.

Stk. 3. Ved udmåling af tillægsbøde efter § 50, stk. 2, i forbindelse med overtrædelser omfattet af stk. 2 skal der lægges vægt på den opnåede eller tilsigtede vinding.

Stk. 4. Ved fastsættelse af straf for lovovertrædelser, som ikke er omfattet af stk. 1 eller 2, skal det i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, hvis lovovertrædelser har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Lovforslaget kan stadfæstes straks efter dets vedtagelse.

Stk. 3. Straffelovens § 81 d, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, ophæves den 1. marts 2021.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Skærpet straf for visse forbrydelser

2.1.1. *Gældende ret*

2.1.1.1. *Vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste*

2.1.1.2. *Urigtig og falsk erklæring samt dokumentfalsk*

2.1.1.3. *Udbredelse af adgangsmidler til datasystem*

2.1.1.4. *Tyveri og indbrudstyveri*

2.1.1.5. *Underslæb*

2.1.1.6. *Forsætligt og groft uagtsomt bedrageri samt databedrageri*

2.1.1.7. *Mandatsvig*

2.1.1.8. *Afpresning*

2.1.1.9. *Åger*

2.1.1.10. *Skyldnersvig*

2.1.1.11. *Røveri*

2.1.1.12. *Svig og særlig grov svig med offentlige midler*

2.1.1.13. *Forsætligt og groft uagtsomt hæleri*

2.1.1.14. *Hvidvask*

2.1.1.15. *Brugstyveri*

2.1.1.16. *Uberettiget anvendelse af betalingsoplysninger*

2.1.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.1.3. *Den foreslåede ordning*

3. Forholdet til EMRK artikel 7

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

7. Miljømæssige konsekvenser

8. Forholdet til EU-retten

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Danmark befinder sig lige nu midt i en pandemi. Udbruddet af covid-19 har medført nye former for kriminalitet, der baserer sig på den frygt og usikkerhed, som fremkomsten af covid-19 har bragt med sig.

De seneste uger har bragt flere eksempler på, at kriminelle udnytter den alvorlige og ekstraordinære situation, vi som land befinder os i, for deres egen vindings skyld. Der er bl.a. set eksempler på kriminalitet, som udnytter borgernes tillid til myndighederne. Det er helt centralt, at vi kommer disse former for kriminalitet til livs, da borgernes tillid er afgørende i en krisetid som den foreliggende.

Der er således set eksempler på falske e-mails og SMS'er, som angiver at have Sundhedsstyrelsen som afsender, og hvor formålet med meddelelserne er at lokke modtageren til at oplyse sit CPR-nummer eller NemID. Hvis vedkommende indtaster sine personlige oplysninger, kan disse herefter misbruges af afsenderen.

Der er ligeledes set eksempler på tricktyveri især rettet mod ældre borgere, hvor borgeren opsøges på sin adresse af en person, som udgiver sig for at være fra sundhedsmyndighederne, hospitalet eller hjemmeplejen under påskud af, at de vil orientere vedkommende om, hvordan man kan forebygge smitte med covid-19. På den måde får personen adgang til boligen og til at stjæle kontanter, bankkort eller lignende fra borgeren.

På landets sygehuse oplever man endvidere, at der bliver stjålet værnemidler, såsom håndsprit og mundbind. Genstande, der måske nok er af begrænset økonomisk værdi, men som i den aktuelle situation er en knap ressource, der er afgørende for, at sundhedsmyndighederne kan varetage deres helt essentielle opgaver.

Regeringen har desuden med opbakning fra Folketinget præsenteret flere økonomiske hjælpepakker, der har til formål at holde hånden under dansk økonomi i denne ekstraordinære situation og herved hjælpe danske lønmodtagere, arbejdspladser og virksomheder ud på den anden side af krisen. Det er afgørende, at disse hjælpepakker ikke udnyttes svigagtigt.

Det kan ikke accepteres, at personer og virksomheder udnytter den aktuelle situation til at begå strafbare handlinger. Det foreslås derfor med lovforslaget, at straffen kan forhøjes med indtil det dobbelte for overtrædelse af lovens § 119 (vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste), § 161 (falsk erklæring på tro og love), § 163 (urigtig erklæring til det offentlige), § 171 (dokumentfalsk), § 263 a (udbredelse af adgangsmidler til datasystem), § 276 (tyveri), § 276 a (indbrudstyveri), § 278 (underslæb), §§ 279 og 300 a (hhv.

forsætligt og groft uagtsomt bedrageri), § 279 a (databedrageri), § 280 (mandatsvig), § 281 (afpresning), § 282 (åger), § 283 (skyldnersvig), § 288 (røveri), §§ 289 og 289 a (hhv. svig og særligt grov svig med offentlige midler), §§ 290 og 303 (hhv. forsætligt og groft uagtsomt hæleri), § 290 a (hvidvask), § 293 (brugstyveri) og § 301 (uberettiget anvendelse af betalingsoplysninger), hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.

Endvidere foreslås det, at strafniveauet skærpes yderligere, således at det bliver fire gange så højt som det gældende strafniveau, hvis en af de førnævnte lovovertrædelser har fundet sted under sådanne omstændigheder, at der uberettiget er opnået eller søgt opnået lån, kredit, støtte, tilskud eller lignende kompensation fra hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien. Der lægges med lovforslaget ligeledes op til at skærpe niveauet for tillægsbøder for de førnævnte lovovertrædelser, der vedrører hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien.

Det foreslås desuden, at det ved fastsættelse af straffen for andre lovovertrædelser i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Skærpet straf for visse forbrydelser

2.1.1. Gældende ret

Straffeloven indeholder ikke i dag en bestemmelse om, at straffen for en overtrædelse kan skærpes, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller sammenhæng med en epidemi i Danmark.

Straffelovens 10. kapitel indeholder dog almindelige regler om straffens fastsættelse, herunder regler om skærpende og formildende omstændigheder.

Straffelovens § 81 angiver således en række forhold, der i almindelighed skal anses som skærpende omstændigheder ved straffens fastsættelse.

Straffelovens § 81 a indeholder en bestemmelse om, at straffen kan forhøjes indtil det dobbelte for visse straffelovsovertrædelser, der har baggrund i banderelaterede konflikter mv., hvor der er anvendt skydevåben mv. eller er begået brandstiftelse.

Efter straffelovens § 81 b kan straffen forhøjes med indtil det halve, hvis en af de i straffeloven omhandlede lovovertrædelser begås på offentligt tilgængeligt sted ved brug af skydevåben eller våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, uden at forholdet er omfattet af straffelovens § 81 a.

Straffelovens § 81 c indeholder en bestemmelse om, at straffen for en række lovovertrædelser kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis den pågældende lovovertrædelse er begået inden for en skærpet strafzone udpeget i medfør af § 6 a i lov om politiets virksomhed.

2.1.1.1. Vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste

Efter straffelovens § 119, stk. 1, straffes med fængsel indtil 8 år den, som øver vold, truer med at øve vold eller offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter trussel om vold mod nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling.

Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, eller at forholdet er begået mod den pågældende i dennes fritid, jf. § 119, stk. 1, 2. pkt.

Ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter § 119, stk. 1, skal der lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet, jf. § 119, stk. 3.

Efter straffelovens § 119, stk. 2, straffes på samme måde den, som, uden at forholdet falder ind under stk. 1, fremsætter trusler om vold, om frihedsberøvelse eller om sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold mod nogen, der af det offentlige er tillagt domsmyndighed eller myndighed til at træffe afgørelse vedrørende retsforhold eller vedrørende håndhævelse af statens straffemyndighed, i anledning af udførelsen af tjenesten eller hvervet, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling.

Lægger nogen ellers de nævnte personer hindringer i vejen for udførelsen af deres tjeneste eller hverv, straffes vedkommende med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller

i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, jf. § 119, stk. 4.

2.1.1.2. Urigtig og falsk erklæring samt dokumentfalsk

Efter straffelovens § 161 straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, som uden for det i § 158 nævnte tilfælde (falsk forklaring for retten) for eller til en offentlig myndighed afgiver en falsk erklæring på tro og love eller på lignende højtidelig måde, hvor sådan form er påbudt eller tilstedt.

Efter straffelovens § 163 straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder den, som i øvrigt til brug i retsforhold, der vedkommer det offentlige, skriftligt eller ved andet læsbart medie afgiver urigtig erklæring eller bevidner noget, som den pågældende ikke har viden om.

Endvidere straffes for dokumentfalsk efter straffelovens § 171, stk. 1, den, der gør brug af falsk dokument til at skuffe i retsforhold. Ved et dokument forstås en skriftlig eller elektronisk med betegnelse af udstederen forsynet tilkendegivelse, der fremtræder som bestemt til at tjene som bevis, jf. bestemmelsens stk. 2. Et dokument er efter stk. 3 falsk, når det ikke hidrører fra den angivne udsteder, eller der er givet det et indhold, som ikke hidrører fra denne. Strafferammen for dokumentfalsk er bøde eller fængsel indtil 2 år, jf. straffelovens § 172, stk. 1. Er dokumentfalsk af særligt grov karakter, eller er et større antal forhold begået, kan straffen stige til fængsel i 6 år, jf. bestemmelsens stk. 2.

2.1.1.3. Udbredelse af adgangsmidler til et datasystem

Efter straffelovens § 263 a straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der uberettiget (1) erhvervsmæssigt sælger eller i en videre kreds udbreder et adgangsmiddel til et datasystem, (2) videregiver et større antal adgangsmidler til et datasystem, eller (3) skaffer sig eller videregiver et adgangsmiddel til et datasystem, (a) der er samfundsvigtigt, jf. § 193, (b) der behandler oplysninger, som er omfattet af artikel 9, stk. 1, eller artikel 10 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 2016/679/EU af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger, eller (c) hvortil adgangen er forbeholdt betalende brugere.

Hvis de forhold, der er nævnt i stk. 1, begås under særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år, jf. § 263 a, stk. 2. Som særligt skærpende omstændighed anses navnlig tilfælde, hvor videregivelsen mv. sker i særlig stort omfang eller indebærer særlig risiko for betydelig skade eller omfattende misbrug, eller hvor både stk. 1, nr. 1 og nr. 3, litra c, er overtrådt.

2.1.1.4. Tyveri og indbrudstyveri

Det følger af straffelovens § 276 om tyveri, at den, som uden besidderens samtykke borttager en fremmed rørlig ting for at skaffe sig eller andre uberettiget vinding ved dens tilegnelse, kan straffes.

Endvidere følger det af straffelovens § 276 a om indbrudstyveri, at den, som uberettiget skaffer sig adgang til fremmed hus og uden besidderens samtykke borttager en fremmed rørlig ting for at skaffe sig eller andre uberettiget vinding ved dens tilegnelse, kan straffes.

Strafferammen for tyveri og indbrudstyveri er fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1, 1. pkt. Efter straffelovens § 286, stk. 1, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år, når lovovertrædelsen er af særligt grov beskaffenhed, navnlig på grund af udførelsesmåden eller fordi forbrydelsen f.eks. er udført af flere i forening eller med våben, eller på grund af de stjålne genstandes betydelige værdi eller de forhold under hvilke de befandt sig, eller fordi der er tale om tyveri begået som led i organiseret indbrudstyveri.

Efter straffelovens § 287, stk. 1, er straffen bøde, hvis den begåede forbrydelse er af mindre strafværdighed på grund af de omstændigheder, hvorunder handlingen er begået, de tilvendte genstandes eller det lidte formuetabs ringe betydning eller af andre grunde. Under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1, 2. pkt.

2.1.1.5. Underslæb

Efter straffelovens § 278, stk. 1, straffes for underslæb den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding (1) tilegner sig en fremmed rørlig ting, der er i hans varetægt, uden at forholdet falder ind under § 277, (2) fragår modtagelsen af pengelån eller andet lån til eje eller af en ydelse, for hvilken der skal svares vederlag, eller (3) uretmæssigt forbruger ham betroede penge, selv om vedkommende ikke var forpligtet til at holde disse afsondrede fra sin egen formue. Bestemmelsen i stk. 1, nr. 1, omfatter ikke dispositioner over købte genstande, med hensyn til hvilke sælger har forbeholdt sig ejendomsret, indtil købesummen er betalt, jf. straffelovens § 278, stk. 2.

Strafferammen for underslæb er fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1, 1. pkt. Efter straffelovens § 286, stk. 2, kan straffen stige til fængsel indtil 8 år, når overtrædelsen er af særligt grov beskaffenhed, navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.

Efter straffelovens § 287, stk. 1, 1. pkt., er straffen for underslæb bøde, hvis den begåede forbrydelse er af mindre strafværdighed på grund af de omstændigheder, hvorunder handlingen er begået, de tilvendte genstandes eller det lidte formuetabs ringe betydning eller af andre grunde. Under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1, 2. pkt.

2.1.1.6. Forsætligt og groft uagtsomt bedrageri samt databedrageri

Efter straffelovens § 279 straffes for bedrageri den, som, for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, ved retsstridigt at fremkalde, bestyrke eller udnytte en vildfarelse bestemmer en anden til en handling eller undladelse, hvorved der påføres denne eller nogen, for hvem handlingen eller undladelsen bliver afgørende, et formuetab.

Efter straffelovens § 279 a om databedrageri straffes den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding retsstridigt ændrer, tilføjer eller sletter oplysninger eller programmer til elektronisk databehandling eller i øvrigt retsstridigt søger at påvirke resultatet af sådanne databehandling.

Strafferammen for bedrageri og databedrageri er fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1, 1. pkt. Efter straffelovens § 286, stk. 2, kan straffen stige til fængsel indtil 8 år, når lovovertrædelsen er af særligt grov beskaffenhed, navnlig på grund af udførelsesmåden eller på grund af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding

Efter straffelovens § 287, stk. 1, er straffen for bedrageri og databedrageri bøde, hvis den begåede forbrydelse er af mindre strafværdighed på grund af de omstændigheder, hvorunder handlingen er begået, de tilvendte genstandes eller det lidte formuetabs ringe betydning eller af andre grunde. Under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1, 2. pkt.

Efter straffelovens § 300 a straffes for groft uagtsomt bedrageri den, som, uden at betingelserne for at anvende § 279 foreligger, på retsstridig måde forsætligt eller groft uagtsomt bevirker, at en person, der befinder sig i en vildfarelse, af denne grund bestemmes til en handling eller undladelse, og derved påføres ham eller nogen, for hvem handlingen eller undladelsen bliver afgørende, et betydeligt formuetab, med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

2.1.1.7. Mandatsvig

Det følger af straffelovens § 280, at den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding påfører en anden formuetab (1) ved misbrug af en for ham skabt ad-

gang til at handle med retsvirkning for denne, eller (2) ved i et formueanliggende, som det påhviler ham at varetage for den anden, at handle mod dennes tarv, straffes for mandatsvig, for så vidt forholdet ikke falder ind under §§ 276-279 a.

Strafferammen for mandatsvig er fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1, 1. pkt. Efter straffelovens § 286, stk. 2, kan straffen stige til fængsel indtil 8 år, når lovovertrædelsen er af særligt grov beskaffenhed, navnlig på grund af udførelsesmåden eller på grund af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding.

Efter straffelovens § 287, stk. 1, er straffen for mandatsvig bøde, hvis den begåede forbrydelse er af mindre strafværdighed på grund af de omstændigheder, hvorunder handlingen er begået, de tilvendte genstandes eller det lidte formuetabs ringe betydning eller af andre grunde. Under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1, 2. pkt.

2.1.1.8. Afpresning

Ifølge straffelovens § 281 straffes for afpresning (1) den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, truer nogen med vold, betydelig skade på gods eller frihedsberøvelse, med at fremsætte usand sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold eller åbenbare privatlivet tilhørende forhold, og (2) den, som truer nogen med at anmelde eller åbenbare et strafbart forhold eller med at fremsætte sande ærerørige beskyldninger for derigennem at skaffe sig eller andre en vinding, der ikke er tilbørligt begrundet ved det forhold, som har givet anledning til truslens fremsættelse. Straffelovens § 281 finder anvendelse, for så vidt forholdet ikke falder ind under § 288.

Strafferammen for afpresning er fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1, 1. pkt. Efter straffelovens § 286, stk. 1, kan straffen stige til fængsel i 6 år, når lovovertrædelsen er af særligt grov beskaffenhed, navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller fordi der er tale om systematisk eller organiseret afpresning, eller når et større antal forbrydelser er begået.

Efter straffelovens § 287, stk. 1, er straffen for afpresning bøde, hvis den begåede forbrydelse er af mindre strafværdighed på grund af de omstændigheder, hvorunder handlingen er begået, de tilvendte genstandes eller det lidte formuetabs ringe betydning eller af andre grunde. Under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. § 287, stk. 1, 2. pkt.

2.1.1.9. Åger

For åger straffes ifølge straffelovens § 282, den, som udnytter en anden persons betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold til i et aftaleforhold at opnå eller betinge en ydelse, der står i væsentligt misforhold til modydelsen, eller som der ikke skal ydes vederlag for.

Strafferammen for åger er fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1, 1. pkt. Efter straffelovens § 286, stk. 1, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år, når lovovertrædelsen er af særligt grov beskaffenhed, navnlig på grund af udførelsesmåden eller når et større antal forbrydelser er begået.

Efter straffelovens § 287, stk. 1, er straffen for åger bøde, hvis den begåede forbrydelse er af mindre strafværdighed på grund af de omstændigheder, hvorunder handlingen er begået, de tilvendte genstandes eller det lidte formuetabs ringe betydning eller af andre grunde. Under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1, 2. pkt.

2.1.1.10. Skyldnersvig

Efter straffelovens § 283, stk. 1, straffes for skyldnersvig den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding (1) afhænder, pantsætter eller på anden måde råder over ham tilhørende gods, hvorover tredjemand har erhvervet en rettighed, med hvilken handlingen er uforenelig, (2) efter at hans bo er taget under konkursbehandling, eller rekonstruktionsbehandling er indledt, foretager handlinger, der går ud på, at boets ejendele og fordringer ikke kommer fordringshaverne til gode, eller (3) ved falske foregivender, forstikkelse, proformaretshandler, betydelige gaver, uforholdsmæssigt forbrug, salg til underpris, betaling af eller sikkerhedsstillelse for uforfaldne gældsposter eller på anden lignende måde unddrager sine ejendele eller fordringer fra at tjene sine fordringshavere eller nogen enkelt af disse til fyldestgørelse.

Handlinger af den under nr. 3 angivne art foretaget til begunstigelse af en fordringshaver, bliver kun at straffe, hvis vedkommende på en tid, da vedkommende forudså, at skyldnerens konkurs eller rekonstruktionsbehandling var umiddelbart forestående, har bestemt skyldneren til at yde ham sådan begunstigelse, jf. § 283, stk. 2.

Strafferammen for skyldnersvig er fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1, 1. pkt. Efter straffelovens § 286, stk. 2, kan straffen stige til fængsel indtil 8 år, når lovovertrædelsen er af særligt grov beskaffenhed, navn-

lig på grund af udførelsesmåden eller på grund af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding.

Efter straffelovens § 287, stk. 1, er straffen for skyldnersvig bøde, hvis den begåede forbrydelse er af mindre strafværdighed på grund af de omstændigheder, hvorunder handlingen er begået, de tilvendte genstandes eller det lidte formuetafs ringe betydning eller af andre grunde. Under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1, 2. pkt.

2.1.1.11. Røveri

Efter straffelovens § 288, stk. 1, straffes for røveri den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding ved vold eller trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold, (1) fratager eller aftvinger nogen en fremmed rørlig ting, (2) bringer en stjålet ting i sikkerhed, eller (3) tvinger nogen til en handling eller undladelse, der medfører formuetab for den overfaldne, eller nogen for hvem denne handler.

Strafferammen for røveri er fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 288, stk. 1. Efter straffelovens § 288, stk. 2, kan straffen stige til fængsel indtil 10 år, når røveriet er af særligt grov beskaffenhed, navnlig på grund af dets særligt farlige karakter, udførelsesmåden eller omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller fordi gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem for at begå røveri, eller når et større antal forbrydelser er begået.

2.1.1.12. Svig og særlig grov svig med offentlige midler

Efter straffelovens § 289 a straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der til brug for afgørelser om betaling eller tilbagebetaling af told eller afgifter til eller udbetaling eller tilbagebetaling af tilskud eller støtte fra danske myndigheder eller De Europæiske Fællesskabers institutioner eller andre fællesskabsorganer giver urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier oplysninger, herunder undlader at opfylde en oplysningspligt af betydning for sagens afgørelse med forsæt til at unddrage sig eller andre betaling eller med forsæt til at opnå uberettiget udbetaling til sig eller andre.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at stk. 1 omhandler både den, der handler aktivt i forbindelse med svigen ved at afgive urigtige eller vildledende oplysninger, og den, der forholder sig passiv ved at fortie oplysninger eller ved at undlade at opfylde en oplysningspligt, jf. Folketingsstidende 2004-05 (2. samling), tillæg A, side 390.

Efter bestemmelsens stk. 2 straffes på samme måde den, der uretmæssigt udnytter en lovligt opnået fordel med hensyn til betaling som nævnt i stk. 1, og den, der uretmæssigt an-

vender udbetalinger som nævnt i stk. 1 til andre formål end dem, de oprindeligt var bevilget til. Dette gælder dog ikke ydelser som f.eks. kontanthjælp, der bevilges til privat brug, jf. bestemmelsens stk. 2, 2. pkt.

Straffelovens § 289 a, stk. 1 og 2, omfatter bl.a. alle former for tilskuds og støtteordninger, herunder ydelser inden for den sociale lovgivning og udbetalinger i medfør af lovgivningen om arbejdsløshedsforsikring, der udbetales af eller skal tilbagebetales til danske myndigheder, jf. Folketingsstidende 2004-05, tillæg A, side 372. Det er endvidere en forudsætning, at der skal være tale om midler, der indgår i statslige, amtskommunale (svarende til de nuværende regioner) eller kommunale budgetter.

Efter straffelovens § 289 a, stk. 3, finder bestemmelserne i stk. 1 og 2 kun anvendelse, hvor anden lovgivning ikke indeholder en tilsvarende regulering. Dette indebærer, at straffelovens § 289 a alene finder anvendelse,

- hvis der ikke er en særlovgivning på området,
- hvis der ikke i særlovgivningen er straffebestemmelser,
- hvis der ikke i særlovgivningen er en gerningsbeskrivelse, der svarer til § 289 a, eller
- hvis særlovgivningen indeholder en henvisning til straffelovens bestemmelser.

Som eksempler på sidstnævnte kan nævnes særlovsbestemmelser, der indeholder angivelse af en straf, der efterfølges af en formulering i lighed med ”medmindre strengere straf er forskyldt efter anden lovgivning” eller ”medmindre strengere straf er forskyldt efter straffeloven”, jf. f.eks. lov nr. 1518 af 18. december 2018 om erhvervsfremme § 23, stk. 1, og § 14, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 233 af 18. marts 2020 om kompensation for tab ved aflysning af større arrangementer som følge af covid-19-afværgeforanstaltninger.

Endvidere følger det af straffelovens § 289 a, stk. 4, at overtrædelser af bestemmelserne i stk. 1 eller 2 af særligt grov karakter straffes efter overbygningsbestemmelsen i § 289.

Straffelovens § 289 er en særlig overbygningsbestemmelse, hvorefter den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding gør sig skyldig i overtrædelse af særligt grov karakter af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af straffelovens § 289 a, straffes med fængsel indtil 8 år. Udmåles der i forbindelse med overtrædelser en tillægsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2, skal der lægges vægt på, om forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. bestemmelsens stk. 3.

Hvorvidt en overtrædelse af straffelovens § 289 a, stk. 1 eller 2, er af en sådan karakter, at forholdet bør henføres under § 289 beror på en konkret vurdering, herunder særligt på beløbets størrelse.

2.1.1.13. Hæleri og groft uagtsomt hæleri

Efter straffelovens § 290, stk. 1, straffes den, som uberettiget modtager eller skaffer sig eller andre del i udbytte, der er opnået ved en strafbar lovovertrædelse, med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. På samme måde straffes den, der uberettiget ved at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på lignende måde efterfølgende virker til at sikre en anden udbyttet af en strafbar lovovertrædelse.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan straffen stige til fængsel i 6 år, når hæleriet er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.

Det følger endelig af bestemmelsens stk. 3, at straf efter § 290, stk. 1 og 2, ikke kan pålægges den, som modtager udbytte til sædvanligt underhold fra familiemedlemmer eller samlever, eller den, der modtager udbytte som normalt vederlag for sædvanlige forbrugsvarer, brugsting eller tjenester.

Efter straffelovens § 303 straffes endvidere den, som udviser grov uagtsomhed ved at tilforhandle sig eller på anden lignende måde modtage ting, der er erhvervet ved en berigelsesforbrydelse, med bøde eller fængsel indtil 1 år.

2.1.1.14. Hvidvask

Efter straffelovens § 290 a straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der konverterer eller overfører penge, som direkte eller indirekte er udbytte af en strafbar lovovertrædelse, for at skjule eller tilsløre den ulovlige oprindelse. Straffen kan stige til fængsel i 8 år, når hvidvasken er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige eller professionelle karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået, jf. § 290 a, stk. 2.

2.1.1.15. Brugstyveri

Efter straffelovens § 293, stk. 1, om brugstyveri kan den, som uberettiget bruger en ting, der tilhører en anden, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år, medmindre forholdet er omfattet af § 293 a. Straffen kan stige til fængsel i 2 år under skærpende omstændigheder, navnlig når tingen ikke bringes tilbage efter brugen. Efter straffelovens § 293, stk. 2, kan den, der uberettiget hindrer en anden i helt eller delvist at råde over ting, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år. Under særligt skærpende omstændigheder kan straffen stige til fængsel i 2 år.

2.1.1.16. Ubertigtet anvendelse af betalingsoplysninger

Efter straffelovens § 301 straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der med forsæt til uberettiget anvendelse fremstiller, skaffer sig, besidder eller videregiver (1) oplysninger, som identificerer et betalingsmiddel, der er tildelt andre, eller (2) genererede betalingskortnumre.

Hvis den i stk. 1 nævnte videregivelse m.v. sker i en videre kreds eller under i øvrigt særligt skærpende omstændigheder, er straffen fængsel indtil 6 år, jf. § 301, stk. 2.

Efter § 301, stk. 3, finder bestemmelsen i stk. 1 ikke anvendelse på ægte betalingskort.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Der er siden udbruddet af covid-19 i Danmark konstateret eksempler på kriminalitet, som baserer sig på den frygt og usikkerhed, som covid-19-epidemien har bragt med sig.

Ved visse kriminalitetsformer udnyttes borgerens tillid til offentlige myndigheder i en krisesituation som den foreliggende. Dette er bl.a. tilfældet for de falske e-mails og SMS'er, som angiver at have Sundhedsstyrelsen som afsender, hvor formålet med meddelelserne er at lokke modtageren til at oplyse sit CPR-nummer eller NemID. Rigspolitiet har oplyst, at der er sket en mindre stigning i antallet af anmeldelser om bedrageri. I perioden 1. marts til 23. marts 2020 er der således registreret 45 anmeldelser med tilknytning til covid-19.

Andre former for kriminalitet udspringer af, at visse genstande på grund af covid-19 har fået en ekstraordinær værdi, og derfor åbner mulighed for store gevinster for kriminelle. Det gælder f.eks. visse værne- og desinfektionsmidler, men kan også omfatte andre produkter, der generelt er mangel på som følge af covid-19-epidemien. Rigspolitiet har oplyst, at der i perioden 1. marts til 23. marts 2020 er registreret 16 anmeldelser om tyveri/indbrud eller forsøg på at stjæle værnemidler. Der er endvidere i samme periode registreret 8 anmeldelser om tricktyveri med tilknytning til covid-19.

Det går ud over alle borgere i Danmark, når personer stjæler værne- og desinfektionsmidler fra hospitaler, og dermed begrænser myndighedernes muligheder for at forebygge og beskytte befolkningen mod smitte. Det samme gælder tricktyverier og bedrageri, hvor kriminelle udgiver sig for at være fra f.eks. sundhedsmyndighederne, og forsøger at udnytte borgernes generelle bekymring for smitte med covid-19. Det er helt afgørende – særligt i en tid som denne – at opretholde den generelle tillid i samfundet, herunder i forhold til myndighederne. Straffen for sådanne overtrædelser bør derfor stå mål med deres potentielle skadevirkninger for samfundet

som sådan. Tilsvarende gælder for virksomheder og erhvervsdrivende som på svigagtig vis måtte søge at udnytte hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien, der har til formål at holde hånden under dansk økonomi i denne ekstraordinære situation og herved hjælpe danske lønmodtagere, arbejdspladser og virksomheder ud på den anden side af krisen. Sådanne overtrædelser bør straffes ekstra hårdt.

Der bør således sættes hårdt ind over for de personer og virksomheder, der udnytter den alvorlige situation, som Danmark befinder sig i, til at begå strafbare handlinger. Justitsministeriet finder derfor, at der er behov for at skærpe straffen, herunder også under visse omstændigheder tillæggsbøder, markant for visse straffelovsovertrædelser, hvis overtrædelsen har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark. Endvidere finder Justitsministeriet, at der er behov for at skærpe straffniveauet yderligere, hvis lovovertrædelsen består i svig mv. med offentlige midler i relation til hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i straffeloven som § 81 d, stk. 1, hvorefter straffen kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis en overtrædelse af lovens § 119 (vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste), § 161 (falsk erklæring på tro og love), § 163 (urigtig erklæring til det offentlige), § 171 (dokumentfalsk), § 263 a (udbredelse af adgangsmidler til datasystem), § 276 (tyveri), § 276 a (indbrudstyveri), § 278 (underslæb), §§ 279 og 300 a (hhv. forsægtligt og groft uagtsomt bedrageri), § 279 a (databedrageri), § 280 (mandatsvig), § 281 (afpresning), § 282 (åger), § 283 (skyldnersvig), § 288 (røveri), §§ 289 og 289 a (hhv. svig og særligt grovt svig med offentlige midler), §§ 290 og 303 (hhv. forsægtligt og groft uagtsomt hæleri), § 290 a (hvidvask), § 293 (brugstyveri) og § 301 (uberettiget anvendelse af betalingsoplysninger) har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.

Kriminalitetsformerne omfattet af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 81 d, stk. 1, afspejler den type kriminalitet, der forventes at kunne udspringe af covid-19-epidemien i Danmark.

Det forudsættes, at straffniveauet for de i den foreslåede § 81 d, stk. 1, nævnte lovovertrædelser som udgangspunkt forhøjes til omkring det dobbelte i forhold til den straf, der ville være fastsat af domstolene for tilsvarende overtrædelser, der ikke har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.

Efter det foreslåede § 81 d, stk. 2, kan straffen for en af de i stk. 1 nævnte lovovertrædelser forhøjes således, at den bli-

ver fire gange så høj, hvis lovovertrædelsen har fundet sted under sådanne omstændigheder, at der uberettiget er opnået eller søgt opnået lån, kredit, støtte, tilskud eller lignende kompensation fra hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien.

Det forudsættes samtidig med lovforslaget, at straffniveauet for de i stk. 1 nævnte lovovertrædelser i relation til hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien bliver fire gange så højt i forhold til den straf, der ville være fastsat af domstolene for tilsvarende overtrædelser, der ikke har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark. Dette gælder både i forhold til fængsels- og bødestraf.

Begrebet »hjulpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien« dækker over de erhvervs- og jobrettede tiltag mv., som regeringen har lanceret med henblik på at afbøde de negative økonomiske konsekvenser af spredningen af covid-19 for danske lønmodtagere, arbejdspladser og virksomheder. Begrebet er dynamisk og omfatter såvel de allerede lancerede hjælpepakker, som hjælpepakker, der måtte blive lanceret på et senere tidspunkt.

Det forudsættes desuden, at overtrædelser af de i den foreslåede § 81 d, stk. 1, nævnte bestemmelser, der i dag straffes med bøde, fremover i visse tilfælde som udgangspunkt vil skulle straffes med fængsel. Det vil f.eks. omfatte berigelsesforbrydelser efter straffelovens §§ 276 og 276 a, der i dag straffes med bøde, hvis forbrydelsen er af mindre strafværdighed, jf. § 287, f.eks. som følge af det stjålne begrænsede økonomiske værdi.

Det forudsættes således med lovforslaget, at der skal udmåles en fængselsstraf i gentagelsestilfælde af overtrædelser, der har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark, f.eks. hvor en person, der tidligere er straffet for at have stjålet enkelte flasker håndsprit i et supermarked, dømmes for endnu et tilfælde af tyveri af håndsprit.

Det forudsættes endvidere med lovforslaget, at der vil skulle udmåles en fængselsstraf, hvis en overtrædelse, der i almindelighed anses for at være af ringe strafværdighed, er særligt strafværdig som følge af den aktuelle covid-19-epidemi. Det vil bl.a. kunne være tilfældet ved enkeltstående tilfælde af tyveri af genstande, som normalt har en begrænset økonomisk værdi, men som pga. epidemien er en knap ressource, f.eks. tyveri af værnemidler, testudstyr, medicin eller lignende fra hospitaler, lægeklinikker mv., idet tyveriet forhindrer sundhedspersonale i at beskytte sig selv og patienterne mod smitte og dermed skader muligheden for at forebygge smittespredning.

Hvis et forhold allerede i dag straffes med en længere fængselsstraf, kan det imidlertid undtagelsesvist forekomme, at

en forhøjelse af straffniveauet med indtil det dobbelte ikke vurderes at stå i rimeligt forhold til den begåede kriminalitet sammenholdt med tilsvarende overtrædelser, der ikke har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark. Dette vil eksempelvis kunne gælde for visse forhold omfattet af straffelovens § 288, stk. 2, om røveri af særligt grov beskaffenhed. I disse tilfælde forudsættes straffen efter den foreslåede § 81 d, stk. 1, at skulle skærpes med en tredjedel.

Er et forhold samtidig omfattet af den foreslåede § 81 d, stk. 1 eller 2, og straffelovens § 81 a (om strafforhøjelse og skærpelse af straffen ved banderelaterede konflikter), § 81 b (om strafforhøjelse for skyderi mv. på frit tilgængeligt sted) eller § 81 c (strafskærpelser for lovovertrædelser begået inden for en skærpet strafzone), kan der rejses tiltale under henvisning til flere anvendelige bestemmelser, og der kan straffes i sammenstød. Det forudsættes, at straffen i sådanne tilfælde udmåles efter den bestemmelse, der konkret indebærer den højest forskyldte straf, dvs. straffniveauet efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 81 d, stk. 1 eller 2, eller efter § 81 a, § 81 b eller § 81 c.

Det foreslås i § 81 d, stk. 3, at ved udmåling af tillægsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2, i forbindelse med overtrædelser omfattet af stk. 2, skal der lægges vægt på den opnåede eller tilsigtede vinding.

Det foreslås, at der ved alle lovovertrædelser med baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark, hvor en person uberettiget har opnået eller søgt at opnå lån, kredit, støtte, tilskud eller lignende kompensation fra hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien og derigennem har opnået eller tilsigtet at opnå en økonomisk vinding for sig selv eller andre, skal udmåles en bøde som tillægsstraf. En bøde skal således almindeligvis idømmes som tillægsstraf i alle tilfælde, hvor en fysisk person idømmes en betinget eller ubetinget fængselsstraf. Tillægsbøden skal beregnes med udgangspunkt i den opnåede eller tilsigtede vinding og fastsættes i overensstemmelse med strafskærpelsen i stk. 2. Der henvises nærmere til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1, nedenfor.

Det foreslås desuden i § 81 d, stk. 4, at det – uden for de tilfælde, der er omfattet af bestemmelsens stk. 1 eller 2 – i almindelighed skal indgå som en skærpene omstændighed, hvis lovovertrædelser har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark. Bestemmelsen udelukker ikke en samtidig anvendelse af straffelovens bestemmelser om strafskærpelser i § 81 (om skærpene omstændigheder), § 81 a, § 81 b eller § 81 c.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og de angivne straffniveauer vil kunne fraviges

i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Det foreslås, at den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 81 d ophæves den 1. marts 2021. Forslaget om en sådan såkaldt ”solnedgangsklausul” indebærer, at bestemmelsen automatisk ophæves, medmindre Folketinget forinden beslutter at forlænge dens gyldighedsperiode.

Det forudsættes i den forbindelse, at der forud for en eventuel videreførelse af bestemmelsen foretages en vurdering af, om det på baggrund af den faktiske situation i relation til covid-19-epidemien i Danmark er relevant at videreføre bestemmelsen.

Retsvirkningen af ophævelsen vil være, at strafskærpelserne i den foreslåede § 81 d ikke længere finder anvendelse fra den 1. marts 2021, således at straffen herefter igen skal udmåles efter de retningslinjer, som gælder i dag.

For så vidt angår overtrædelser, der begås inden, men pådømmes efter den 1. marts 2021, bemærkes det, at udgangspunktet efter den almindelige regel i straffelovens § 3, stk. 1, er, at spørgsmålet om strafbarhed og straffastsættelse skal afgøres efter den på pådømmelsestidspunktet gældende lov. Pådømmelsestidspunktets lov skal dog ikke lægges til grund, hvis ophøret af gerningstidens lov beror på ydre, strafskylden uvedkommende forhold, jf. bestemmelsens stk. 1, 2. pkt.

Som eksempel på sådanne ydre, strafskylden uvedkommende forhold kan nævnes Østre Landsrets dom af 9. april 1974 (optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 1974, s. 824), hvor tiltalte blev idømt en bøde for overtrædelse af en hastighedsbegrænsning i den dagældende bekendtgørelse nr. 567 af 7. november 1973, jf. § 1 i lov nr. 236 af 6. juni 1968 om forsyningsmæssige foranstaltninger, uanset at bekendtgørelsen var ophævet på pådømmelsestidspunktet. Østre Landsret udtalte i den forbindelse, at den senere skete ophævelse af hastighedsbegrænsningen, der var fastsat alene for at virke forbrugsbegrænsende under oliekrisen, beroede på ydre, strafskylden uvedkommende formål, hvorfor ophævelsen ikke kunne medføre, at tiltalte nu måtte frifindes.

Der kan endvidere henvises til Højesterets dom af 27. august 2019 (optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2019, s. 3937), hvor tiltalte blev idømt 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 114 j, stk. 1, jf. stk. 3, jf. den dagældende bekendtgørelse nr. 1200 af 28. september 2018, ved at have indrejst og taget ophold i et forbudsbelagt konfliktområde uden tilladelse, uanset at bekendtgørelsen var ophævet på pådømmelsestidspunktet. Højesteret anfører bl.a. i dommens præmisser, at den nye regulering ikke har ændret ved straf-

feordningen i straffelovens § 114 j, og at der efter Højesterets opfattelse ikke med bekendtgørelsen er foretaget nogen omvurdering af strafværdigheden af overtrædelser ved indrejse og ophold uden tilladelse i de forbudszoner, der var fastsat i den tidligere bekendtgørelse. Da ophævelsen af den tidligere bekendtgørelse – som følge af en ændret faktisk situation i Syrien, der var indtrådt efter gerningstidspunktet – således beroede på ydre, strafskylden uvedkommende forhold, skulle tiltaltes handlinger bedømmes efter den straffelovgivning, som var gældende på gerningstidspunktet, jf. straffelovens § 3, stk. 1, 2. pkt. Højesteret bemærkede, at dette understøttedes af forarbejderne til straffelovens § 114 j, stk. 3, 2. pkt.

Det samme må antages at gælde, hvis loven er faldet bort, fordi den fra først af var tidsbegrænset, og det fremgår af loven, at den alene finder anvendelse på kendsgerninger, som indtræffer i den angivne periode.

Baggrunden for, at loven ophæves den 1. marts 2021, er som nævnt, at det forudsættes, at der forud for en eventuel videreførelse af loven foretages en vurdering af, om det på baggrund af den faktiske situation i relation til covid-19-epidemien i Danmark er relevant at videreføre lovens bestemmelser. Forslaget er dermed ikke udtryk for, at der fra tidspunktet for lovens ophævelse er en ændret vurdering af strafværdigheden af de strafbare forhold, men for at det forudsættes, at der foretages en vurdering af, om det – på grund af de faktiske forhold – er relevant at videreføre bestemmelserne.

Den skærpede straf forudsættes på denne baggrund at gælde for sager om overtrædelse af de i den foreslåede § 81 d, stk. 1, nævnte bestemmelser, der er begået efter lovens ikrafttræden og forud for dens ophævelse, uanset om sagerne pådømmes efter den 1. marts 2021. Det samme gælder for sager om lovovertrædelser, der ikke er omfattet af stk. 1 eller 2, men hvor den strafbare handling har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark, jf. den foreslåede § 81 d, stk. 4. Der henvises i den forbindelse til pkt. 3 nedenfor, hvor forholdet til artikel 7 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) er behandlet.

3. Forholdet til EMRK artikel 7

Som det fremgår under pkt. 2.1.3 ovenfor, forudsættes den skærpede straf efter lovforslaget at gælde for sager om overtrædelse af de i den foreslåede § 81 d, stk. 1, nævnte bestemmelser, der er begået efter lovens ikrafttræden og forud for dens ophævelse, uanset om sagen pådømmes før eller efter den 1. marts 2021. Det samme gælder for sager om lovovertrædelser, der ikke er omfattet af stk. 1 eller 2, men hvor den strafbare handling har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark, jf. den foreslåede § 81 d, stk. 4.

Efter EMRK artikel 7, stk. 1, kan ingen kendes skyldig i et strafbart forhold på grund af en handling eller undladelse, der ikke udgjorde en forbrydelse efter national eller international ret på det tidspunkt, da den blev begået. Der kan heller ikke pålægges en strengere straf end den, der var anvendt på det tidspunkt, da lovovertrædelsen blev begået.

Efter praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (Domstolen) om fortolkningen og anvendelsen af EMRK artikel 7 er det afgørende ved vurderingen af, om en vedtaget lov efterlever princippet i artikel 7, om forudsigelighedskravet i artikel 7 er respekteret. Domstolen har således flere gange fremhævet vigtigheden af, at en straf er forudsigelig, jf. f.eks. pr. 108 i Domstolens dom af 17. september 2009 i Scoppola mod Italien (nr. 2). Domstolen henviser samme sted til, at det er i overensstemmelse med retsstatsprincippet, hvoraf artikel 7 udgør et væsentligt element, at domstolene anvender den straf, som lovgiver anser for at stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen.

Højesteret udtalte i den under pkt. 2.1.3 omtalte dom af 27. august 2019, at bl.a. EMRK artikel 7 ikke kunne anses for at være til hinder for, at den tiltalte blev straffet for overtrædelse af straffelovens § 114 j, uanset at kravet om tilladelse til indrejse eller ophold i det område, tiltalte var dømt for at have opholdt sig i, efterfølgende var blevet ophævet ved bekendtgørelse. Højesteret anfører som nævnt bl.a. i dommens præmisser, at den nye regulering ikke har ændret ved straffefordningen i straffelovens § 114 j, og at der efter Højesterets opfattelse ikke med bekendtgørelsen er foretaget nogen omvurdering af strafværdigheden af overtrædelser ved indrejse og ophold uden tilladelse i de forbudszoner, der var fastsat i den tidligere bekendtgørelse. Da ophævelsen af den tidligere bekendtgørelse – som følge af en ændret faktisk situation i Syrien, der var indtrådt efter gerningstidspunktet – således beroede på ydre, strafskylden uvedkommende forhold, skulle tiltaltes handlinger bedømmes efter den straffelovgivning, som var gældende på gerningstidspunktet, jf. straffelovens § 3, stk. 1, 2. pkt. Højesteret bemærkede, at dette understøttedes af forarbejderne til straffelovens § 114 j, stk. 3, 2. pkt.

Som det fremgår ovenfor, indebærer solnedgangsklausulen, at den foreslåede § 81 d automatisk ophæves, medmindre Folketinget forinden beslutter at forlænge lovens gyldighedsperiode. Som det endvidere fremgår, forudsættes den skærpede straf at gælde for sager om overtrædelse af de i den foreslåede § 81 d, stk. 1, nævnte bestemmelser, der er begået efter lovens ikrafttræden og forud for dens ophævelse, uanset om sagen pådømmes før eller efter den 1. marts 2021. Det samme gælder for sager om lovovertrædelser, der ikke er omfattet af stk. 1 eller 2, men hvor den strafbare handling har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark, jf. den foreslåede § 81 d, stk. 4.

Det er på den ovenfor anførte baggrund Justitsministeriets vurdering, at det er i overensstemmelse med EMRK artikel 7 at pådømme en straffesag efter de skærpede regler efter solnedgangsklausulens ikrafttræden, hvis tiltaltes forhold er begået efter denne lovs ikrafttræden, men før loven ophæves som følge af solnedgangsklausulen.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Forslaget om at skærpe straffen for de i den foreslåede § 81 d opregnede bestemmelser forventes at medføre økonomiske konsekvenser på Justitsministeriets område, som det dog ikke er muligt at kvantificere på nuværende tidspunkt.

Det er som udgangspunkt forventningen, at der vil være en række tilfælde, hvor kriminelle vil udføre deres kriminelle aktiviteter i relation til covid-19-epidemien i Danmark under påskud af at være fra myndighederne, f.eks. sundhedsmyndighederne, eller ved tyveri og ulovlig salg af værnemidler. Det forudsættes endvidere, at de kriminelle, der begår disse strafbare handlinger, alligevel ville have udført deres kriminelle aktiviteter, men ved hjælp af andre midler. Sagerne mod disse kriminelle forudsættes derfor som udgangspunkt at ville være ført uafhængig af, om straffen hæves.

Det forventes på nuværende tidspunkt, at der samtidig vil ses en stigning i antallet af sager, som er omfattet af det skærpede straffniveau. Det må f.eks. forventes, at et mindre antal enkeltpersoner vil forsøge på at stjæle f.eks. værnemidler fra hospitaler og lignende, og at virksomheder uberegtiget vil søge og evt. opnå tilskud eller lignende kompensation fra hjælpepakkerne til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien.

Forslaget om skærpede straffe forventes at medføre merudgifter til politiet, anklagemyndigheden og domstolene i 2020 og 2021, som primært er forbundet med en stigning i antallet af sager, som vil skulle behandles ved domstolene samt en mere ressourcekrævende domstolsbehandling i forhold til i dag. Dette er eksempelvis tilfældet i sager, som normalt afsluttes udenretligt med bøde, men hvor der fremadrettet vil blive nedlagt påstand om ubetinget fængselsstraf, hvorfor sagen skal behandles af domstolene.

Forslaget om skærpede straffe vil derudover medføre merbelæg og dermed merudgifter for kriminalforsorgen, da det må forventes, at der er sager, som i dag afgøres med bøde eller betingede straffe, som fremadrettet vil blive afgjort med ubetingede fængselsstraffe, ligesom længden af den samlede idømte ubetingede fængselsstraf vil blive forøget. Udgifterne knytter sig til de driftsomkostninger og eventuel etablering af yderligere kapacitet, der er forbundet med den øgede strafmængde fra 2020 og frem.

Lovforslaget forventes ikke i øvrigt at have implementeringskonsekvenser for det offentlige.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag er ikke forinden fremsættelsen sendt i høring, idet lovforslaget ønskes hastebehandlet.

Baggrunden herfor er, at de seneste uger har bragt flere eksempler på, at kriminelle udnytter den alvorlige og ekstraordinære situation, som covid-19-epidemien har medført i Danmark. Det er helt centralt at komme disse former for kriminalitet til livs, da borgernes tillid til myndighederne er afgørende i en krisetid som den foreliggende. Ligeledes er det afgørende, at hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien, der har til formål at holde hånden under dansk økonomi i denne ekstraordinære situation og herved hjælpe danske lønmodtagere, arbejdspladser og virksomheder ud på den anden side af krisen, ikke udnyttes svigagtigt.

Under hensyntagen til, at lovforslaget ønskes hastebehandlet, er lovforslaget derfor ikke sendt i høring i forbindelse med fremsættelse.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner		Forslaget om at skærpe straffen for de i den foreslåede § 81 d, stk. 1, opregnede bestemmelser forventes at medføre økonomiske konsekvenser på Justitsministeriets område, som det dog ikke er muligt at kvantificere på nuværende tidspunkt.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA	NEJ X

Til § 1

Til nr. 1

Straffeloven indeholder ikke i dag en bestemmelse om, at straffen for en overtrædelse kan skærpes, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i straffeloven som § 81 d, der indfører en sådan hjemmel.

Det foreslås i § 81 d, *stk. 1*, at den straf, der er foreskrevet i straffelovens § 119 (vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste), § 161 (falsk erklæring på tro og love), § 163 (urigtig erklæring til det offentlige), § 171 (dokumentfalsk), § 263 a (udbredelse af adgangsmidler til datasystem), § 276 (tyveri), § 276 a (indbrudstyveri), § 278 (underslæb), §§ 279 og 300 a (hhv. forsætlig og groft uagtsomt bedrageri), § 279 a (databedrageri), § 280 (mandatsvig), § 281 (afpresning), § 282 (åger), § 283 (skyldnersvig), § 288 (røveri), §§ 289 og 289 a (hhv. svig og særligt grovt svig med offentlige midler) §§ 290 og 303 (hhv. forsætligt og groft uagtsomt hæleri), § 290 a (hvidvask), og § 293 (brugstyveri) forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.

Det forudsættes, at den foreslåede § 81 d, stk. 1, vil finde anvendelse, uanset hvilke af de i bestemmelsen nævnte bestemmelser, der er overtrådt.

Det er en betingelse, at den pågældende lovovertrædelse har baggrund i eller sammenhæng med »covid-19-epidemien i Danmark«.

Verdenssundhedsorganisationen, WHO, erklærede den 30. januar 2020, at udbruddet af covid-19 er en Public Health Emergency of International Concern (PHEIC) på linje med enkelte tidligere udbrud, bl.a. influenza-pandemien i 2009. WHO erklærede den 11. marts 2020, at udbruddet kan karakteriseres som en pandemi (global epidemi).

Det første bekræftede tilfælde af covid-19 i Danmark blev rapporteret den 27. februar 2020, og der er ifølge Statens Serum Institut pr. 25. marts 2020 kl. 10 1.715 bekræftede smittede og 32 døde med påvist covid-19.

Betingelsen om, at overtrædelsen »har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark« indebærer, at den pågældende lovovertrædelse helt eller delvis skal have været motiveret af eller have til formål at udnytte den situation i landet, som covid-19-epidemien i Danmark har medført. Det er uden betydning, om den pågældende under normale omstændigheder også ville have begået den samme form for kriminalitet, f.eks. ved brug af andre hjælpemidler eller ved hjælp af en anden metode. Det er endvidere uden

betydning, om epidemien stadig er i gang på det tidspunkt, hvor lovovertrædelsen begås, hvis handlingen i øvrigt har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.

Det vil bero på en konkret vurdering af den begåede lovovertrædelse, herunder særligt overtrædelsens karakter, formål og kontekst, om betingelsen er opfyldt. Det må dog i almindelighed antages, at en overtrædelse af de i den foreslåede § 81 d, stk. 1, nævnte bestemmelser har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark, hvis overtrædelsen vedrører hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien eller værnemidler såsom håndsprit og mundbind eller andre knappe ressourcer i den aktuelle situation. Ligeledes må det i almindelighed antages, at overtrædelsen har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark, hvis den tiltalte under påskud af covid-19-epidemien udgiver sig for at repræsentere sundhedsmyndighederne eller lignende med henblik på at få adgang til en borgers hjem, CPR-nummer, NemID eller lignende.

Det forudsættes samtidig med lovforslaget, at strafniveauet for de i den foreslåede § 81 d, stk. 1, nævnte lovovertrædelser forhøjes til omkring det dobbelte i forhold til den straf, der ville være fastsat af domstolene for tilsvarende overtrædelser, der ikke har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark. Der vil dog ikke kunne idømmes fængsel på tid over 20 år, jf. straffelovens § 33, stk. 2.

Som et eksempel kan nævnes en situation, hvor en person skaffer sig uberettiget adgang til en lægepraksis eller et hospital og stjæler håndsprit til en værdi af 1.500 kr. Et sådant tilfælde vil udgøre indbrudstyveri efter straffelovens § 276 a og vil efter retspraksis som udgangspunkt i førstegangstilfælde blive sanktioneret med fængsel i omkring 30 dage. Med lovforslaget forudsættes det, at strafniveauet for en sådan lovovertrædelse som udgangspunkt vil skulle være omkring 60 dages fængsel, der som udgangspunkt bør være ubetinget.

Et andet eksempel er den situation, hvor to personer begår tricktyveri ved uberettiget at få adgang til et privat hjem – f.eks. under påskud af at være fra sundhedsmyndighederne og skulle vejlede en borger om covid-19 – hvorved der stjæles værdier for i alt 1.500 kr. fra hjemmet. Et sådant tilfælde vil udgøre indbrudstyveri efter straffelovens § 276 a og vil som udgangspunkt påstås henført under straffelovens § 285 med påstand om fængselsstraf i omegnen af 40 dage i førstegangstilfælde. Med lovforslaget forudsættes det, at strafniveauet for en sådan lovovertrædelse fremover som udgangspunkt vil skulle være omkring 80 dages fængsel, der som udgangspunkt bør være ubetinget.

Der kan endvidere fremhæves den situation, hvor en borger modtager en e-mail, der fremstår som sendt fra sundhedsmyndighederne, hvor borgeren anmodes om at hjælpe med at afdække et mørketal for covid-19-tilfælde ved at logge ind med NemID, og her oplyse om pågældende har haft symptomer på covid-19. NemID-oplysningerne sælges efterfølgende til en tredjemand, som bruger dem til optage kviklån for i alt 1.500 kr. Optagelsen af kviklånet vil efter omstændighederne udgøre bedrageri efter straffelovens § 279 og vil efter praksis kunne sanktioneres med fængselsstraf i omegnen af 7-20 dage i førstegangstilfælde. Med lovforslaget forudsættes det, at der fremover for en sådan overtrædelse som udgangspunkt vil skulle fastsættes en fængselsstraf på mellem 14-40 dage, der som udgangspunkt bør være ubetinget.

Endelig kan der fremhæves den situation, hvor en person modtager eller køber håndsprit til en værdi af 1.100 kr., som den pågældende bestemt formoder er fremskaffet på ulovlig vis. Et sådant tilfælde vil udgøre hæleri efter straffelovens § 290 og vil som udgangspunkt skulle sanktioneres med en bøde på 2.000 kr. Med lovforslaget forudsættes det, at der fremover for en sådan overtrædelse som udgangspunkt vil skulle ske en fordobling af bøden til 4.000 kr.

Det forudsættes desuden, at overtrædelser af de i den foreslåede § 81 d, stk. 1, nævnte bestemmelser, der i dag straffes med bøde, fremover i visse tilfælde som udgangspunkt vil skulle straffes med fængsel. Det vil f.eks. omfatte berigelsesforbrydelser efter straffelovens §§ 276 og 276 a, der i dag straffes med bøde, hvis forbrydelsen er af mindre strafværdighed, jf. § 287, f.eks. som følge af det stjålens begrænsede økonomiske værdi.

Det forudsættes således med lovforslaget, at der skal udmåles en fængselsstraf i gentagelsestilfælde af overtrædelser, der har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark, f.eks. hvor en person, der tidligere er straffet for at have stjålet enkelte flasker håndsprit i et supermarked, dømmes for endnu et tilfælde af tyveri af håndsprit.

Det forudsættes endvidere med lovforslaget, at der vil skulle udmåles en fængselsstraf, hvis en overtrædelse, der i almindelighed anses for at være af ringe strafværdighed, er særligt strafværdig som følge af den aktuelle covid-19-epidemi. Det vil bl.a. kunne være tilfældet ved enkeltstående tilfælde af tyveri af genstande, som normalt har en begrænset økonomisk værdi, men som pga. epidemien er en knap ressource, f.eks. tyveri af værnemidler, testudstyr, medicin eller lignende fra hospitaler, lægeklinikker mv., idet tyveriet forhindrer sundhedspersonale i at beskytte sig selv og patienterne mod smitte og dermed skader muligheden for at forebygge smittespredning.

Som et eksempel kan fremhæves den situation, hvor en person stjæler håndsprit fra f.eks. en lægepraksis eller et hospital til en værdi af i alt 200 kr. Et sådant tilfælde vil udgøre tyveri efter straffelovens § 276 og vil som udgangspunkt skulle sanktioneres med en bøde på 500 kr., som er mindstebøden efter straffelovens § 287. Med lovforslaget forudsættes det, at der fremover for en sådan overtrædelse som udgangspunkt vil skulle fastsættes en kortere fængselsstraf, der som udgangspunkt bør være ubetinget.

Som et yderligere eksempel kan nævnes den situation, hvor en person går ind på f.eks. en lægepraksis, hvor den pågældende – under påskud af at komme fra f.eks. sundhedsmyndighederne – retsstridigt fremkalder, bestyrker eller udnytter en vildfarelse hos personalet, hvorved den pågældende får udleveret håndsprit for en værdi af i alt 7.000 kr. Et sådant tilfælde vil udgøre bedrageri efter straffelovens § 279 og vil som udgangspunkt skulle sanktioneres med en bøde på 5.000 kr. Med lovforslaget forudsættes det, at der fremover for en sådan overtrædelse som udgangspunkt vil skulle fastsættes en kortere fængselsstraf, der som udgangspunkt bør være ubetinget.

Der kan endvidere fremhæves den situation, hvor en person stjæler håndsprit fra et supermarked til en værdi af i alt 200 kr. Personen er tidligere dømt for et lignende tilfælde af tyveri af håndsprit. På baggrund af forbrydelsens karakter samt udbyttet vil et sådant tilfælde som udgangspunkt blive sanktioneret med en bøde på 500 kr., som er mindstebøden efter straffelovens § 287. Med lovforslaget forudsættes det, at der fremover for et sådant gentagelsestilfælde som udgangspunkt vil skulle udmåles en kortere fængselsstraf, der som udgangspunkt bør være ubetinget.

Det bemærkes, at de ovenfor skitserede eksempler er opstillede forenklede eksempler. Eksemplerne er desuden ikke udtømmende. Fastsættelsen af straffen i konkrete straffesager skal således fortsat ske i overensstemmelse med de almindelige strafudmålingsprincipper. Efter straffelovens § 80 skal der således ved straffens fastsættelse lægges vægt på lovovertrædelsens grovhed og på oplysninger om gerningsmanden. Herudover skal der ved straffens fastsættelse blandt andet lægges vægt på de skærpene og formildende omstændigheder, som er angivet i straffelovens §§ 81-82, herunder at gerningsmanden tidligere er straffet af betydning for sagen, at gerningen er udført af flere i forening, at der er er udvist særlig hensynsløshed, eller at gerningsmanden ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført.

Hvis et forhold i forvejen straffes med en lang fængselsstraf, kan det undtagelsesvist forekomme, at en fordobling af strafniveauet ikke vurderes at stå i rimeligt forhold til den begåede kriminalitet sammenholdt med tilsvarende overtrædelser, der ikke har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark. Dette vil eksempelvis kunne gælde for visse forhold omfattet af straffelovens § 288, stk.

2, om røveri af særligt grov beskaffenhed. I disse tilfælde forudsættes straffen efter den foreslåede § 81 d, stk. 1, at skulle skærpes med en tredjedel.

Det er en forudsætning for at ifalde straf for overtrædelse af bestemmelsen, at der er det fornødne forsæt, jf. den almindelige regel herom i straffelovens § 19. Den dømte skal have forsæt i relation til samtlige objektive momenter.

Det foreslås i § 81 d, stk. 2, at straffen for en af de i stk. 1 nævnte lovovertrædelser forhøjes således, at den bliver fire gange så høj, hvis lovovertrædelsen har fundet sted under sådanne omstændigheder, at der uberettiget er opnået eller søgt opnået lån, kredit, støtte, tilskud eller lignende kompensation fra hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien. Forslaget indebærer herved, at straffen for sådanne lovovertrædelser kan blive fire gange så høj.

Det forudsættes samtidig med lovforslaget, at strafniveauet for de i stk. 1 nævnte lovovertrædelser i relation til hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien bliver fire gange så højt i forhold til den straf, der ville være fastsat af domstolene for tilsvarende overtrædelser, der ikke har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark. Der vil dog ikke kunne idømmes fængsel på tid over 20 år, jf. straffelovens § 33, stk. 2.

Begrebet »hjelpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien« dækker over de erhvervs- og jobrettede tiltag mv., som regeringen har lanceret med henblik på at afbøde de negative økonomiske konsekvenser af spredningen af covid-19 for danske lønmodtagere, arbejdspladser og virksomheder. Begrebet er dynamisk og omfatter såvel de allerede lancerede hjælpepakker, som hjælpepakker, der måtte blive lanceret på et senere tidspunkt.

For så vidt angår de pr. 25. marts 2020 lancerede hjælpepakker, dækker begrebet bl.a. over følgende:

Kompensationsordning for tab ved aflysning af større arrangementer

Regeringen har den 6. marts 2020 opfordret til, at større arrangementer med mere end 1.000 deltagere udskydes, aflyses eller ændres så de afvikles med færre end 1000 deltagere. I forlængelse heraf er der etableret en kompensationsordning, der yder kompensation til arrangører, der har lidt et tab ved at følge regeringens opfordring. Kompensationsordningen er indført ved bekendtgørelse nr. 233 af 18. marts 2020 om kompensation for tab ved aflysning af større arrangementer som følge af covid-19-afværgeforanstaltninger.

Lønkompensationsordning til virksomheder i økonomisk krise

Regeringen og arbejdsmarkedets parter har den 15. marts 2020 indgået en Trepartsaftale om midlertidig lønkompensation for lønmodtagere på det private arbejdsmarked. Med aftalen sikrer regeringen og arbejdsmarkedets parter, at private virksomheder, der er ekstraordinært hårdt økonomisk ramt som følge af covid-19, kan få delvis kompensation for afholdte lønudgifter. Aftalen er udmøntet ved et aktstykke om tilslutning til etablering af en midlertidig lønkompensationsordning, hvorefter virksomheder kan få delvis kompensation for lønudgifter til fyringstruede medarbejdere som følge af covid-19.

Kompensationsordning for virksomheders faste udgifter

Med Aftale om covid-19-initiativer, som er indgået med alle Folketingets partier den 19. marts 2020, etableres en ordning, der yder midlertidig kompensation for virksomheders faste udgifter. Virksomheder med en væsentlig omsætningsnedgang som følge af covid-19-smittespredningen og regeringens tiltag for at imødegå denne, kan få 25-80 pct. kompensation for nogle af deres faste udgifter. For virksomheder, der er lukket ved forbud som følge af situationen med covid-19, kompenseres de kompensationsberettigede faste udgifter 100 procent.

Kompensationsordning for selvstændige og freelancere

Initiativerne i aftalen inkluderer også en midlertidig kompensationsordning for selvstændige og freelancere. Ordningen er for selvstændige, hvis virksomhed som konsekvens af covid-19 forventer at opleve omsætningstab på minimum 30 pct. Kompensationen vil udgøre 75 pct. af det forventede omsætningstab i perioden, dog maksimalt 23.000 kr. (46.000 ved medarbejdende ægtefælle) pr. måned. Ordningen er forbeholdt virksomhedsejere, der har mindst 25 pct. ejerskab og arbejder i virksomheden.

EKF (likviditetskaution, garanti for lån)

For at hjælpe de små og mellemstore danske eksportvirksomheder, som ofte er mere sårbare end de større virksomheder, oprettes der en ny likviditetskaution i EKF målrettet små og mellemstore virksomheder, der oplever eller forventer omsætningstab på over 30 pct. som følge af krisen. Kautionen skal bane vejen for nye lån for 1,25 milliarder kroner, hvilket forventes at hjælpe ca. 250 små og mellemstore danske virksomheder med deres eksportaktiviteter. Initiativet er udmøntet ved aktstykke og kommende bekendtgørelse.

Rejsegarantifonden

Spredningen af covid-19 har medført aflysninger af mange planlagte rejser. Det har alvorlige konsekvenser for rejsebranchen og kan betyde, at flere danske rejseselskaber vil gå konkurs. For at hjælpe rejseselskaberne med at komme igennem denne ekstraordinære situation styrkes Rejsegarantifonden med en statslig garanti på 1,5 mia. kr. Samtidig udvides

Rejsegarantifondens formål, således at den i denne særlige situation også yder kompensation for tilbagebetalingsomkostninger i forbindelse med aflyste rejser.

Garantiordninger for SMV'er og større virksomheder (garanti for lån)

Flere virksomheder kan få brug for lån i banken til at holde virksomheden i gang. Derfor stiller regeringen en garanti på 70 pct. af nye lån til virksomheder, der har mistet minimum 30 pct. af deres omsætning på grund af covid-19. Samlet set kan der faciliteres udlån på over 60 mia. kr. under ordningerne. Begge initiativer er udmøntet ved aktstykker og bekendtgørelser.

Offentlige indkøb

Der dispenseres midlertidigt fra en række statslige bevillingsregler, med henblik på at statslige indkøb kan understøtte, at virksomhederne kommer godt igennem den ekstraordinære situation med covid-19. Dispensationerne vil give mulighed for at forudbetale leverancer med en værdi på højst 1 mio. kr. og at undlade at gøre misligholdelsesbestemmelser (f.eks. krav om betaling af bod for forsinkelse) gældende over for leverandører til staten, hvis misligholdelsen kan henføres til covid-19.

Udvidet ret for arbejdsgiver til refusion og for selvstændige til sygedagpenge som følge af covid-19

For at afværge store økonomiske konsekvenser for arbejdsgivere og selvstændige som følge af udbruddet af covid-19, er arbejdsgiverperioden/egenperioden i sygedagpengeloven suspenderet for arbejdsgivere og selvstændige erhvervsdrivende, så de kan modtage henholdsvis refusion og sygedagpenge fra kommunen fra første fraværsdag.

Den foreslåede § 81 d, stk. 2, omfatter enhver lovovertrædelse, der har fundet sted under sådanne omstændigheder, at der uberettiget er opnået eller søgt opnået lån, kredit, støtte, tilskud eller lignende kompensation fra hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien. Bestemmelsen vil derfor også kunne være overtrådt, hvis en person eller virksomhed har afgivet urigtige eller vildledende oplysninger eller fortiet oplysninger med forsæt til svigtigt at opnå kompensation fra hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien, uanset om kompensationen hermed er opnået.

Som et eksempel kan nævnes en situation, hvor en erhvervsdrivende afgiver urigtige eller vildledende oplysninger i forbindelse med en ansøgning om støtte fra en hjælpepakke, hvorved den erhvervsdrivende får udbetalt støtte svarende til 1 mio. kr. fra danske myndigheder. Endvidere kan nævnes det eksempel, at en erhvervsdrivende uretmæssigt udnytter en udbetaling af støtte på 1 mio. kr. fra danske myndigheder

til andre formål end dem, den oprindelig var bevilget til. Sådanne tilfælde vil udgøre svig med offentlige midler efter henholdsvis straffelovens § 289 a, stk. 1 og 2. Henset til beløbets størrelse (1 mio. kr.) vil der som udgangspunkt være tale om overtrædelser af særlig grov karakter, jf. bestemmelsens stk. 4, der vil skulle henføres under straffelovens § 289. Overtrædelserne vil som udgangspunkt skulle sanktioneres med fængselsstraf på omkring 1 år. Med lovforslaget forudsættes det, at der fremover for en sådan overtrædelse som udgangspunkt vil skulle fastsættes en fængselsstraf på 4 år.

Det bemærkes, at lovforslaget ikke ændrer på, hvornår en overtrædelse er af særlig grov karakter og således efter straffelovens § 289 a skal straffes efter § 289. Denne grænse er efter praksis ca. 500.000 kr.

Det foreslås i § 81, *stk. 3*, at ved udmåling af tillægsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2, i forbindelse med overtrædelser omfattet af stk. 2 skal der lægges vægt på den opnåede eller tilsigtede vinding.

Efter retspraksis udmåles der sædvanligvis en tillægsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2, ved sanktionering af visse former for økonomisk kriminalitet, hvor fængselsstraf anvendes. Det gælder eksempelvis for forsætlig skatte- og afgiftssvig, hvor tillægsbøden sædvanligvis udmåles svarende til de unddragne skatter og afgifter.

Det forudsættes, at der ved alle lovovertrædelser med baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark, hvor en person uberettiget har opnået eller søgt at opnå lån, kredit, støtte, tilskud eller lignende kompensation fra hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien og derigennem har opnået eller tilsigtet at opnå en økonomisk vinding for sig selv eller andre, skal udmåles en bøde som tillægsstraf. En bøde skal således almindeligvis idømmes som tillægsstraf i alle tilfælde, hvor en fysisk person idømmes en betinget eller ubetinget fængselsstraf. Tillægsbøden skal beregnes med udgangspunkt i den opnåede eller tilsigtede vinding og fastsættes i overensstemmelse med straffeskærpelsen i stk. 2.

Har flere personer i fællesskab foretaget de strafbare forhold, udmåles en tillægsbøde til hver af disse personer. Det gælder også i det tilfælde, hvor en medarbejder har foretaget de strafbare forhold på vegne af et selskab.

Forhøjelse af bøden skal ikke modsvares af en mindre fængselsstraf, og idømmelse af en tillægsbøde skal i almindelighed ikke afhænge af den tiltalte persons betalingssevne.

Som eksempel kan nævnes, at en økonomidirektør i en virksomhed har opnået en økonomisk vinding på 1 mio. kr. til virksomheden ved uberettiget at opnå støtte fra hjælpepak-

ker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien. Et sådan tilfælde vil som udgangspunkt efter praksis skulle sanktioneres med fængselsstraf og en tillægsbøde på 1 mio. kr. Med lovforslaget forudsættes det, at der fremover almindeligvis skal idømmes en fængselsstraf, der er fire gange så høj, og en tillægsbøde på 4 mio. kr. til økonomidirektøren parallelt med fastsættelse af en bøde og konfiskation af den opnåede vinding hos virksomheden.

Efter den foreslåede § 81 d, *stk. 4*, skal det ved fastsættelse af straf for lovovertrædelser, som ikke er omfattet af stk. 1 eller 2, i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, hvis overtrædelser har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.

Bestemmelsen finder anvendelse på alle typer af kriminalitet, som ikke er nævnt i den foreslåede § 81 d, stk. 1. På samme måde som i forhold til stk. 1 og 2, er det en betingelse for at skærpe straffen, at den pågældende lovovertrædelse helt eller delvis skal have været motiveret af at udnytte den situation, som covid-19-epidemien har medført i Danmark. Det er uden betydning, om den pågældende under normale omstændigheder også ville have begået den samme form for kriminalitet, f.eks. ved brug af andre hjælpemidler eller ved hjælp af en anden metode.

Den foreslåede stk. 4 udelukker ikke en samtidig anvendelse af straffelovens §§ 81, 81 a, 81 b eller 81 c.

De foreslåede straffeskærpelser i § 81 d, omfatter strafansvar for såvel fysiske som juridiske personer, jf. straffelovens § 306, hvorefter der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar for overtrædelse af straffeloven efter reglerne i lovens 5. kapitel.

Det er i forarbejderne til straffelovens § 306 antaget, at det navnlig vil være de straffelovsovertrædelser, der begås for at skaffe den juridiske person vinding, som i praksis vil give anledning til et strafansvar for den juridiske person, jf. Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, side 834. Som eksempler på sådanne overtrædelser nævnes i forarbejderne afgivelse af urigtige erklæringer på virksomhedens vegne, aktiv bestikkelse, bedrageri samt skatte- og moms-svig.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at strafansvar for den juridiske person ikke udelukker et individuelt strafansvar for den person, der forsætligt har overtrådt den pågældende straffelovsbestemmelse. I tilfælde, hvor der kan være grundlag for at gøre et strafansvar gældende over for en juridisk person for overtrædelse af f.eks. straffelovens § 161 (falsk erklæring), § 171 (dokumentfalsk) eller §§ 289 og 289 a (hhv. svig og særligt grov svig med nationale midler), skal der – ud over tiltale mod virksomheden – således i almindelighed også gøres et strafansvar gældende mod de pågældende enkeltpersoner.

Efter straffelovens § 26 omfatter strafansvar for selskaber mv., medmindre andet er bestemt, enhver juridisk person, herunder aktie-, anparts- og andelsselskaber, interessentskaber, foreninger, fonde, boer, kommuner og statslige myndigheder. Strafansvaret omfatter endvidere enkeltmandsvirksomheder, for så vidt disse navnlig under hensyn til deres størrelse og organisation kan sidestilles med de selskaber, der er nævnt i stk. 1, jf. bestemmelsens stk. 2. Det er ifølge forarbejderne til bestemmelsen en forudsætning for enkeltmandsvirksomheders strafansvar, at virksomheden med hensyn til kompetence- og ansvarsfordeling er organiseret på en sådan måde, at det findes naturligt at sidestille virksomheden med en juridisk person, og at virksomheden (på gerningstidspunktet) beskæftiger omkring 10-20 ansatte, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, L 201, side 4060.

Straffelovens § 27 fastsætter de nærmere betingelser for juridiske personers strafansvar. Efter bestemmelsen forudsætter strafansvar for en juridisk person, at der inden for dens virksomhed er begået en overtrædelse, der kan tilregnes en eller flere personer knyttet til den juridiske person eller den juridiske person som sådan.

Den foreslåede § 81 d omfatter tillige forsøg på og medvirken til de i bestemmelserne omfattede lovovertrædelser, jf. straffelovens §§ 21 og 23.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og de angivne straffniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i lovens 10. kapitel.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand. Lovforslaget ændrer således ikke på de i den foreslåede § 81 d, stk. 1, nævnte bestemmelsers anvendelsesområde, strafbetingelser, herunder kravet om forsæt, eller de forhold, der i øvrigt vil kunne anses som skærpene eller formildende omstændigheder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Bestemmelsen i *stk. 1* fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden. Det foreslås, at loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Loven vil ikke gælde for Færøerne og Grønland. Færøerne har således pr. 1. marts 2010 overtaget lovgivningskompe-

tencen på det strafferetlige område, mens der for Grønland gælder en særlig kriminallov.

Det foreslås i *stk. 2*, at lovforslaget kan stadfæstes straks efter dets vedtagelse. Det følger af grundlovens § 42, stk. 7, 1. pkt., at et lovforslag, som kan undergives folkeafstemning, i særdeles påtrængende tilfælde kan stadfæstes straks efter dets vedtagelse, når forslaget indeholder bestemmelse herom.

Som det fremgår under pkt. 1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, har de seneste uger bragt flere eksempler på, at kriminelle udnytter den alvorlige og ekstraordinære situation, som covid-19-epidemien har medført i Danmark. Det er nødvendigt, at loven træder i kraft straks, idet det er nødvendigt hurtigst muligt at komme denne form for kriminalitet til livs for at opretholde borgernes tillid til myndighederne i en krisetid som den foreliggende. Ligeledes er det afgørende, at det hurtigst muligt sikres, at hjælpepakkerne til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien, der har til formål at holde hånden under dansk økonomi i denne ekstraordinære situation og herved hjælpe danske lønmodtagere, arbejdspladser og virksomheder ud på den anden side af krisen, ikke udnyttes svigagtigt. Det vurderes derfor, at der er tale om et særdeles påtrængende tilfælde som anført i grundlovens § 42, stk. 7.

Det foreslås i *stk. 3*, at straffelovens § 81 d, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, ophæves den 1. marts 2021, dvs. samtidig med lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme, jf. lovbekendtgørelse nr. 1026 af 1. oktober 2019. Forslaget indebærer, at den foreslåede bestemmelse i § 81 d automatisk ophæves, medmindre Folketinget forinden beslutter at forlænge dens gyldighedsperiode.

Retsvirkningen af den foreslåede § 2, stk. 3, vil være, at strafskærpelserne i den foreslåede § 81 d ikke længere finder anvendelse fra den 1. marts 2021, således at straffen herefter igen skal udmåles efter de retningslinjer, som gælder i dag.

Den skærpede straf forudsættes dog at gælde for sager om overtrædelse af de i den foreslåede § 81 d, stk. 1, nævnte bestemmelser, der er begået efter lovens ikrafttræden og forud for dens ophævelse, uanset om sagen pådømmes efter den 1. marts 2021. Det samme gælder for sager om lovovertrædelser, der ikke er omfattet af stk. 1 eller 2, men hvor den strafbare handling har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark, jf. den foreslåede § 81 d, stk. 3.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 976 af 17. september 2019, som ændret ved lov nr. 1425 af 17. december 2019, lov nr. 1426 af 17. december 2019 og § 3 i lov nr. 1563 af 27. december 2019, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 81 c indsættes:

»§ 81 d. Den straf, der er foreskrevet i denne lovs § 119, § 161, § 163, § 172, jf. § 171, stk. 1, § 263 a, § 285, stk. 1, jf. §§ 276, 276 a, 278, 279, 279 a, 280, 281, 282 og 283, § 286, stk. 1, jf. §§ 276, 276 a, 278, 279, 279 a, 280, 281, 282 og 283, § 287, stk. 1, jf. §§ 276, 276 a, 278, 279, 279 a, 280, 281, 282 og § 283, §§ 288-290, §§ 290 a, 293, 300 a, 301 og 303 kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller sammenhæng med covid-19 epidemien i Danmark.

Stk. 2. Har en af de i stk. 1 nævnte lovovertrædelser fundet sted under sådanne omstændigheder, at der uberettiget er opnået eller søgt opnået lån, kredit, støtte, tilskud eller lignende kompensation fra hjælpepakker til imødegåelse af skadevirkninger ved covid-19-epidemien, kan straffen forhøjes således, at den bliver fire gange så høj.

Stk. 3. Ved udmåling af tillægsbøde efter § 50, stk. 2, i forbindelse med overtrædelser omfattet af stk. 2 skal der lægges vægt på den opnåede eller tilsigtede vinding.

Stk. 4. Ved fastsættelse af straf for lovovertrædelser, som ikke er omfattet af stk. 1 eller 2, skal det i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.«